KNIERIEM, Woldemar v., põllumajandusteadlane, sünd. 1. VIII 1849 vkj. Volmari maakonnas Mūrmuiža (Muremoise) mõisas, õppis Bērzaine (Birkenruh) gümnaasiumis ja 1869—71 Tartu ülikooli füüsika-matemaatika teaduskonnas, täiendas 1871—73 oma teadmisi keemia alal Heidelbergi ja 1878 Müncheni ülikoolis; omandas 1874 magistri ja 1877 dr. oec. astme Tartu ülikoolis. K. oli 1875—76 eradots. ja 1876—80 agrikultuurkeemia dots. Tartu ülikoolis, a-st 1877 ühtlasi zoohügieeni dots. veterinaarinstituudis; ta toimis a-st 1880 Riia polütehnikumi põllumajanduse prof-na ja Petermuiža (Peterhofi, Riia lähedal) põllundusliku katsejaama juhatajana. K. oli ühtlasi 1903—06 põllumajanduse osakonna dekaan ja a-st 1906 kuni emeriteerumiseni 1912 polütehnikumi direktor; surn. 21. I 1935 ukj. Riias. — K. teotses uurijana peamiselt agrikultuurkeemia alal, saavutades häid tagajärgi nii teoreetikuna kui ka praktikuna. K-i juures on saanud põllumajanduslikku haridust ka paljud eesti vanema põlve agronoomid. K. on avaldanud rohkesti kirjutisi perioodilisis väljaandeis „Baltische Wochenschrift", „Landwirtschaftliche Jahrbücher", „Zeitschrift für Biologie", „Landwirtschaftliche Versuchs-Stationen", eriti ka tema toimetusel ilmunud kalender-käsiraamatus „Landwirtschaftlicher Kalender für Liv-, Est- und Kurland" (viimane, 35. a-k. ilm. Riias 1914) jt.

Левицкій I (1902); Alb. Acad. d. Polyt. (1912); „Agronoomia" 1929, nr. 10 (J. Mets) jm. saadud andmed. *T.*

***KNOOP, Ludwig (Leo)**, parun, saksa rahvusest tööstur, sünd. 3. VIII 1821 ukj. Breemenis väikekaupmehe pojana, viibis üks a. Inglismaal ja siirdus 1839 Moskvasse.

Kreenholmi puuvilla vabrik 1857—1907 (1908); Kreenholmi puuvillasaaduste manufaktuuri osaühisus 1857—1932 (1933), lk. 11 jj. *T.*

KNOPKEN, Andreas, reformatsioonitegelane, sünd. hiljemalt 1490 Saksamaal Küstrini linnas, valmistus vaimulikukutsele, oli vaimuliku vikaari ameti kõrval J. Bugenhagen'i abiliseks Treptow' linnakoolis ja 1517—19 oma noorema venna, Riia toomhärra Jakobi kaplaniks Peetri kirikus. Siirdunud tagasi (võibolla ühes mõne õpilasega Riiast) Treptow'sse, kujunes ta 1520 Bugenhagen'i järel reformatsiooni pooldajaks. Suvel 1521 saabus K. uuesti Riiga ja hakkas kitsamale ringile seletama piiblit, eriti Rooma rahva raamatut, millest kasvas välja tema „kommentaar" *In epistolam ad Romanos Andreae Knopken Costerinensis interpretatio Rigae apud Livones praelecta* (Wittenberg, 1524). K-l ja ta pooldajail toimus 12. VI 1522 disputatsioon katoliku usu esindajatega K-i koostatud teeside alusel Peetri kirikus. Sügisel 1522 määras magistraat K-i Riia Peetri kiriku iseseisvaks evangeeliumiõpetajaks; surn. 18. II 1539 Riias. — K. oli iseloomult mõõdukas ja hingelise tasakaaluga usupuhastaja. Temalt on säilinud ka kirikulaulud ja kiri Tallinna magistraadile 12. II 1527 ägeda katoliku munga Antonius Bomhower'i luterlaseks pööramise katseist.

D. F. Hoerschelmann, A. K. (1896); Allg. D. B. XVI; L. Arbusow, Einf. d. Ref. *O. S.*

KOELL (Köll), Johann, Tallinna Pühavaimu kiriku eesti õpetaja, esimese eestikeelse katekismuse kaasväljaandja. K-i mainitakse esmakordselt 1525 „mittesaksa" jutlustajana Oleviste kirikus; ta oli seejärel tegev Suurgildis, toimis Pühavaimu kiriku õpetaja Zacharias Hasse (vt.) juures kaplanina ja a-st 1532 tema ametijärglasena; surn. 16. V 1540 vkj. Tallinnas. — Nagu nime järgi võiks arvata, oli K. eesti päritolu. Ta sai teoloogilise stuudiumi jaoks stipendiumi Tallinna raelt ja on võib-olla esimene eesti soost luteri usu õpetaja. K. tõlkis Simon Wanradt'i (vt. *Suppl.*) koostatud katekismuse eesti keelde. Selle esimese eestikeelse katekismuse trükkimine lõppes Wittenbergis 25. VIII 1535 vkj. (ukj. 4. IX); ta lasti müügile kirjastaja raamatukaupmehe Gissebrecht Schepeler'i poolt Tallinnas. Mõningate, peamiselt vist keeleliste puuduste tõttu keelas Tallinna raad katekismuse edaspidise müügi. Kahjukannataja kirjastaja esitas 1537 raele kaebuse kahjutasu nõudmiseks K-lt. Viimane mõisteti õigeks ja süüdlaseks pooleks jäi Simon Wanradt. — Katekismusest, mille esialgne ulatus on arvatavasti olnud 120 lk., on säilinud 22 lk. (neist 10 lk. eestikeelse tekstiga); need leiti 1929 dr. H. Weiss'i poolt Eestimaa Kirjandusliku Ühingu raamatukogus Tallinnas ühe köidetud raamatu kaantest. K-i tõlgitud katekismusega said eestlased enne